

[Akceptuje](#)

W ramach naszej witryny stosujemy pliki cookies w celu świadczenia państwu usług na najwyższym poziomie, w tym w sposób dostosowany do indywidualnych potrzeb. Korzystanie z witryny bez zmiany ustawień dotyczących cookies oznacza, że będą one zamieszczone w Państwa urządzeniu końcowym. Możecie Państwo dokonać w każdym czasie zmiany ustawień dotyczących cookies. Więcej szczegółów w naszej [Polityce Prywatności](#)

[Portal](#) [Informacje](#) [Katalog firm](#) [Praca](#) [Szkolenia](#) [Wydarzenia](#) [Porównania międzylaboratoryjne](#)
[Kontakt](#)

[Laboratoria](#)
[.net](#)
[Innowacje](#)
[Nauka](#)
[Technologie](#)

[Logowanie](#) [Rejestracja](#) [pl](#)

Newsletter

zapisz się

- [Nowe technologie](#)
- [Felieton](#)
- [Tygodnik "Nature"](#)
- [Edukacja](#)
- [Artykuły](#)
- [Przemysł](#)

[Strona główna](#) > [Artykuły](#)

"Ślepy Zegarmistrz, czyli jak ewolucja dowodzi, że świat nie został zaplanowany" (R. Dawkins)

Richard Dawkins, właściwie Clinton Richard Dawkins (ur. 26 marca 1941 w Nairobi w Kenii) - brytyjski zoolog, etolog, ewolucjonista i publicysta. Do końca 2008 był profesorem katedry Public Understanding of Science na Uniwersytecie Oksfordzkim. Jest propagatorem ewolucji biologicznej. W wydanej w 1976 książce *Samolubny gen* przedstawił koncepcję ewolucji, w której jednostką doboru naturalnego jest gen. Wprowadził tam również pojęcie memu oraz zainicjował powstanie memetyki. W 1982 w książce *Fenotyp rozszerzony* dowodził, że działanie fenotypu nie ogranicza się do ciała danego organizmu, ale rozciąga się na

środowisko, włączając w to także ciała innych istot.

Jest antyteistą, działa w "Brights movement", wspiera Great Ape Project – ruch, który wyznaczył sobie wywalczenie niektórych praw dla wszystkich hominidów. Jest też inicjatorem akcji Out Campaign. Krytykuje religię jako "niebezpieczny nonsens, który uczy wrogości wobec innych ludzi". Po zamachach na World Trade Center i Pentagon wezwał do ostrzejszej krytyki światopoglądów religijnych: "Skończmy wreszcie z tym cholernym szacunkiem!". Krytykuje również kreacjonizm, wiarę w zjawiska nadnaturalne i tzw. medycynę alternatywną. Dawkins jest doktorem honoris causa uniwersytetów: Westminster, Durham, Hull i Walencji oraz laureatem I Nagrody Literackiej "Los Angeles Times" (1987) oraz Srebrnego Medalu Londyńskiego Towarzystwa Zoologicznego (1989). Czasopismo "Prospect" umieściło Dawkinsa na trzecim miejscu na liście najwybitniejszych współczesnych intelektualistów znanych szerokiej publiczności (wyprzedzili go Noam Chomsky i Umberto Eco).

Pochodzenie:

Rodzice Dawkinsa pochodzili z bogatych rodzin wyższej klasy średniej. Nazwisko Dawkins jest wymienione w spisie szlachty: Burke's Landed Gentry jako "Dawkins z Over Norton". Jego ojciec Clinton John Dawkins był weteranem zmobilizowanym ze służby kolonialnej w Nyasaland (obecnie Malawi). Miał tytuł Earla Lincolnu. Jego matką była Jean Mary Vyvyan Dawkins, z domu Ladner. Oboje interesowali się naukami ścisłymi i na pytania młodego Richarda odpowiadali używając pojęć naukowych.

Dzieciństwo

Dawkins opisuje swoje dzieciństwo jako "normalne anglikańskie wychowanie", ale, jak mówi, w istnienie Boga przestał wierzyć w wieku około dziewięciu lat. Później nawrócił się przekonany argumentem z projektu, uznającym istnienie boga lub stwórcy, jako wynikającego z widocznego w przyrodzie porządku, celu, przeznaczenia lub projektu. Nauki Kościoła anglikańskiego uważał jednak za absurdalne i mające więcej wspólnego z narzucaniem moralności niż z Bogiem. Kiedy lepiej zrozumiał ewolucję w wieku 16 lat, ponownie został ateistą, przekonany, że teoria ewolucji jest w stanie wytłumaczyć złożoność życia w całkowicie materialistycznych kategoriach, tak więc domniemany projektant nie był już potrzebny.

Edukacja i kariera akademicka

Dawkinsowie przenieśli się do Anglii, kiedy Richard miał osiem lat. Wstąpił wtedy do Oundle School, do której uczęszczał w latach 1954–59. Później studiował zoologię w Balliol College na Uniwersytecie Oksfordzkim. Jego promotorem był noblista, etolog Nikolaas Tinbergen. Studia ukończył w 1962. W 1966 otrzymał tytuły Master of Arts i Doctor of Philosophy (Ph.D.). W latach 1965–67 był asystentem Tinbergena. W 1989 został uhonorowany tytułem Doctor of Science w Oksfordzie. W latach 1967–69 był profesorem zoologii na Uniwersytecie Kalifornijskim w Berkeley. W 1970

został mianowany wykładowcą, a w 1990 docentem zoologii na Uniwersytecie Oksfordzkim. W 1995 otrzymał profesurę w katedrze Public Understanding of Science, ufundowanej przez Charlesa Simonyi w celu popularyzacji nauki. We wrześniu 2008 osiągnął uniwersytecki wiek emerytalny i musiał opuścić katedrę, jego miejsce zajął Marcus du Sautoy. Pozostaje jednak członkiem New College w Oksfordzie i prowadzi wykłady.

Dawkins wygłosił szereg przemówień inauguracyjnych i innych wykładów. Napisał wiele publikacji, brał także udział w tworzeniu Encarta Encyclopedia i Encyclopedia of Evolution. Jest redaktorem i ma stały dział w wydawanym przez Council for Secular Humanism dwumiesięczniku Free Inquiry, jest też członkiem Committee for the Scientific Investigation of Claims of the Paranormal (obecnie Committee for Skeptical Inquiry).

Otrzymał doktoraty honoris causa od University of Westminster, University of Durham, University of Hull, Open University i Vrije Universiteit w Brukseli, University of St Andrews, Australian National University. Jest członkiem (ang. fellow) towarzystwa naukowego w New College w Oxfordzie od 1970, Royal Society of Literature od 1997 i Royal Society od 2001.

Nagrody i wyróżnienia

Frankfurt nad Menem, 12 października 2007. Dawkins (po prawej) otrzymuje z rąk Karlheinza Deschnera Deschner Prize

W 1987 otrzymał nagrody Royal Society of Literature i Los Angeles Times Literary Prize za książkę Ślepy zegarmistrz, za film o tym samym tytule wyprodukowany dla BBC Horizon Programme dostał Sci. Tech Prize for Best Television Documentary Science Programme of the Year.

Inne nagrody to: Srebrny Medal Zoological Society of London (1989), Michael Faraday Award (1990), Nakayama Prize (1994), Humanist of the Year Award (1996), piąta International Cosmos Prize (1997), Kistler Prize (2001), Medal of the Presidency of the Italian Republic (2001), Bicentennial Kelvin Medal of The Royal Philosophical Society of Glasgow (2002), Nagroda Szekspirowska od Alfred Toepfer Foundation z Hamburga w uznaniu za "rzeczowe i przystępne prezentowanie wiedzy naukowej" (2005), Lewis Thomas Prize for Writing about Science (2006), Galaxy British Book Awards Author of the Year Award (2007), Deschner Prize, nazwanej na cześć Karlheinza Deschnera oraz Nierenberg Prize for Science and the Public Interest (2009).

W 2004 był na pierwszym miejscu listy 100 największych intelektualistów Wielkiej Brytanii magazynu Prospect, uzyskując dwukrotnie więcej głosów niż następna na liście Germaine Greer. W 2007 został wymieniony przez magazyn Time jako jeden ze 100 najbardziej wpływowych ludzi świata.

Zasiadał też w różnego rodzaju komisjach przyznających nagrody, m.in. Royal Society's Faraday Award i British Academy Television Awards.

Od 2003 Atheist Alliance International w czasie corocznych konferencji w uznaniu za wyróżniający się wkład w popularyzację ateizmu przydziela tak zwaną Nagrodę Richarda Dawkinsa.

W 2004 Balliol College powołało Nagrodę Dawkinsa, przydzielaną za "wybitne badania w dziedzinie ekologii i zachowywania się zwierząt, których dobrobyt i przetrwanie mogą być zagrożone w wyniku działań człowieka".

Imieniem Dawkinsa została nazwana planetoida 8331 Dawkins.

Życie osobiste

W 1967 ożenił się z Marian Stamp. Rozwiódł się w 1984 i w tym samym roku ożenił się z Eve Barham, z którą ma córkę Juliet Emmę Dawkins. Po kolejnym rozwodzie, w 1992 ożenił się z aktorką Lallą Ward. Poznał ją dzięki wspólnemu przyjacielowi Douglasowi Adamsowi, pracującemu wtedy z Ward

nad serialem SF produkcji BBC Doctor Who. W 2008 Dawkins gościnnie zagrał w 4. serii nowej wersji serialu, w odcinku The Stolen Earth. Ward zilustrowała ponad połowę książek Dawkinsa i wzięła udział w narracji wersji audio dwóch jego książek. W 1999 druga była żona Dawkinsa (Eve Barham) zmarła na raka.

Działalność

Biologia ewolucyjna

W działalności naukowej najbardziej znany jest z popularyzacji teorii ewolucji i rozumienia jej jako doboru naturalnego przebiegającego na poziomie genów. Pogląd ten przedstawiony jest w jego książce Samolubny gen, gdzie zauważa, że "życie ewoluuje dzięki zróżnicowanej przeżywalności replikujących się jednostek", oraz w późniejszej Fenotyp rozszerzony, w której dobór naturalny opisuje jako wzajemny wpływ mnożących się replikatorów. Jako etolog bada związek zachowania zwierząt z doбором naturalnym i broni idei, że to gen jest podstawową jednostką doboru w ewolucji. Jest sceptyczny wobec koncepcji procesów ewolucyjnych niemających znaczenia przystosowawczego oraz doboru naturalnego przebiegającego na "wyższych" poziomach (takich jak osobnik czy gatunek). Krytykuje koncepcję doboru grupowego. Według Dawkinsa zasadniczą i jedyną jednostką ewolucji jest gen. Pozwala to wyjaśnić paradoksalne z pozoru zjawisko altruizmu, trudne do zrozumienia, ponieważ pochłania cenne zasoby energii i nie przynosi osobnikowi żadnych bezpośrednich korzyści. Poprzednio tłumaczono je doбором grupowym: jako działanie dla dobra gatunku lub przetrwania populacji. William Donald Hamilton dokonał analizy zachowań altruistycznych w kategoriach dostosowania łącznego (inclusive fitness) i doboru krewniaczego jako działania na rzecz spokrewnionych, czyli mających wiele identycznych genów osobników. Praca ta miała wielki wpływ na koncepcje Dawkinsa, który zaprzyjaźnił się z autorem (po śmierci Hamiltona w 2000 Dawkins napisał mu nekrolog i zorganizował świecki pochówek). Do podobnych wniosków doszedł Robert Trivers, autor koncepcji odwzajemnionego altruizmu, w której pomaganie innym przynosi korzyści w postaci oczekiwanej wzajemności.

Krytycy podejścia Dawkinsa zauważają, że uznanie genu za jednostkę doboru - sukcesu lub porażki w procesie reprodukcji - jest mylące i właściwiej jest opisać gen jako jednostkę ewolucji - długotrwałych zmian częstości występowania alleli w populacji. Innym częstym zastrzeżeniem jest to, że gen nie jest w stanie samodzielnie przetrwać, ale musi współpracować tworząc organizmy będące dla niego "maszynami przetrwania", więc nie może być traktowany jako niezależna jednostka. Odpowiadając na te zastrzeżenia Dawkins pisze, że używa zaproponowanej przez George'a C. Williamsa definicji genu, w której gen jest jednostką podlegającą procesom oddzielenia i rekombinacji z zauważalną częstością[38]. W książce Fenotyp rozszerzony stwierdza, że z powodu rekombinacji genetycznej i rozmnażania płciowego, z "punktu widzenia" pojedynczego genu wszystkie pozostałe geny są częścią środowiska, do którego jest on przystosowany. Rekombinacja jest procesem przebiegającym podczas mejozy, kiedy pary chromosomów krzyżują się, wymieniając pomiędzy sobą odcinki DNA. Te właśnie sekcje Dawkins i Williams uważają za "geny".

Zwolennicy wyższych poziomów doboru, tacy jak Richard Lewontin, Sloan Wilson i Elliot Sober, sądzą, że istnieje wiele zjawisk (m.in. altruizm), których dobór genowy nie jest w stanie wystarczająco wyjaśnić.

W sporach o właściwe rozumienie mechanizmów ewolucji (tzw. "wojnach darwinowskich") stronnictwa często nazywane są od nazwisk najważniejszych zwolenników, którymi są Dawkins i Stephen Jay Gould. Rozbieżność ich poglądów nie skutkuje jednak wrogimi relacjami; Dawkins zadedykował np. Gouldowi część swojej książki A Devil's Chaplain. Naukowy spór obu dyskutantów dotyczy także socjobiologii i psychologii ewolucyjnej. Przykładem stanowiska Dawkinsa jest krytyka książki Not in Our Genes (Rose, Kamin, Lewontin). Innymi badaczami zajmującymi podobne co Dawkins stanowisko są Steven Pinker i Daniel Dennett, który broni redukcjonizmu

w biologii.

Teolog Alister McGrath oraz Magazyn Discover określili Dawkinsa "rottweilerem Darwina" ze względu na styl obrony teorii ewolucji.

Dawkins napisał książkę Najwspanialsze widowisko świata. Świadectwa ewolucji, której tematem są empiryczne dowody ewolucji. Ukazała się we wrześniu 2009, 150 lat po wydaniu O powstawaniu gatunków Charlesa Darwina.

Memetyka

Dawkins wprowadził koncepcję memu w 1976 w książce Samolubny gen. Jest to kulturowy odpowiednik genu - umożliwia zastosowanie zasad darwinizmu w wyjaśnianiu rozprzestrzeniania się idei i zjawisk kulturowych. Według niego pojęcie to oznaczało każde zjawisko kulturowe podlegające procesom przekazywania i powtórzenia przez ludzi będących ich "maszynami przetrwania", czyli replikatorami. Proces powtarzania, będący odpowiednikiem kopiowania genów, również nie jest absolutnie dokładny, może zawierać błędy, uproszczenia, wpływ lub połączenia z innymi ideami. Prowadzi to do powstania zmienionych lub nowych memów o odmiennej przeżywalności niż pierwowzór. Idea ewolucjonizmu kulturowego, gdzie jednostką analizy jest mem, jest analogiczna do teorii ewolucji biologicznej opartej na genach. W ten sposób powstała nowa nauka: memetyka. Jej rozwojem zajęli się inni badacze, np. Susan Blackmore.

Choć Dawkins sam wymyślił pojęcie memu, nigdy nie twierdził, że idea jest całkowicie nowa - w przeszłości istniały już podobne wyrażenia na zbliżone idee. John Laurent w *The Journal of Memetics* zasugerował, że słowo "mem" może mieć źródło w twórczości mało znanego niemieckiego biologa Richarda Semon, który w 1904 opublikował książkę *Die Mneme* (angielskie tłumaczenie ukazało się w 1924 pod tytułem *The Mneme*). Omawia w niej kulturowy przekaz doświadczeń co jest bardzo podobne do tego o czym pisał Dawkins. Laurent odkrył również, że podobne pojęcie memu użyte zostało przez Maurice'a Masterlincka w książce *The Life of the White Ant* z 1926.

Dawkins jest zadeklarowanym ateistą i krytykiem religii. Należy do National Secular Society i Humanist Society of Scotland. Od 1996 jest wiceprezydentem British Humanist Association. Od International Academy of Humanism otrzymał tytuł Humanist Laureate. W 2003 podpisał manifest *Humanism and Its Aspirations*, opublikowany przez American Humanist Association.

Dawkins znany jest z krytyki wobec zarówno religijnych ekstremistów, takich jak muzułmańscy terroryści czy chrześcijańscy fundamentaliści, jak i zwolenników umiarkowanych odłamów religii, a także wierzących naukowców (np. biolog Kenneth Miller, teolog Alister McGrath czy były biskup Oksfordu Richard Harries). Jednakże sam opisuje siebie jako "kulturowo chrześcijanina" i odnośnie tradycji bożonarodzeniowej w Wielkiej Brytanii pisze: "nie należę do tych, którzy chcieliby oczyścić nasze społeczeństwo z naszej chrześcijańskiej historii. Jeśli w ogóle istnieje takie zagrożenie to, jak sądzę, jego źródłem są konkurencyjne religie, a nie ateści". Napisał też, że "jesteśmy winni Jezusowi oddzielenie jego prawdziwie oryginalnej i radykalnej etyki od tego nadnaturalnego nonsensu, za którym w sposób nieunikniony opowiadał się jako człowiek swojej epoki" i zaproponował hasło "Ateści dla Jezusa".

Jest ważnym uczestnikiem publicznej debaty dotyczącej relacji pomiędzy nauką a religią, szczególnie po ukazaniu się książki *Bóg urojony*, która szybko osiągnęła największy nakład z jego wszystkich książek. Ten sukces wydawniczy jest czasem uważany za wyznacznik zmiany współczesnego ducha czasów (*Zeitgeist*), zasadniczy element obecnego wzrostu popularności literatury ateistycznej.

Uważa edukację za podstawowe narzędzie w zwalczaniu religijnych dogmatów i indoktrynacji. Dotyczy to także zwalczania niektórych stereotypów, dlatego przyswoił termin "bright" jako sposób na stworzenie pozytywnego wizerunku ludzi posiadających naturalistyczny światopogląd. Jak zauważa, podobny sukces osiągnęły feministki w wyzwoleniu języka z szowinistycznych stereotypów. Stwierdza również, że takie sformułowania jak dziecko katolickie czy dziecko islamskie powinny zostać uznane za społeczny absurd, tak jak np. dziecko marksistowskie, bo dzieci nie powinny być segregowane według religijnych przekonań rodziców.

Jest przekonany, że ateizm jest logiczną konsekwencją zrozumienia ewolucji[58], a religii nie można pogodzić z nauką.

Kreacjonizm

Dawkins jest znanym krytykiem kreacjonizmu. Opisuje go jako "absurdalną, odmóżdżającą bzdurę". W książce Ślepy zegarmistrz przeprowadza krytykę dowodu XVIII-wiecznego teologa Williama Paleya przedstawionego w jego książce Natural Theology, tzw. argumentu z projektu. Paley dowodzi jakoby to, co widzimy było zbyt skomplikowane i zbyt dobrze działające, by mogło być powołane do istnienia jedynie przez przypadek, tak więc wszystkie żywe istoty z ich złożonością musiały zostać zaprojektowane. Jednakże według Dawkinsa dobór naturalny - nieświadomy, automatyczny, ślepy, pozbawiony celu - może wyjaśnić powstanie wszystkich istot żywych bez żadnego uprzedniego projektu.

W 1986 r. Dawkins wziął udział w Oxford Union's Huxley Memorial Debate, w której uczestniczyli m.in. John Maynard Smith, A. E. Wilder-Smith i Edgar Andrews, przewodniczący Biblical Creation Society. Zgodnie z radą, jakiej udzielił mu jego kolega Stephen Jay Gould, odmawia udziału w oficjalnych dyskusjach z kreacjonistami, ponieważ przydałoby im to publicznego prestiżu, na który nie zasługują. Uważa, że kreacjoniści nie przejmują się przegraną na argumenty, a to czego pragną to udział w publicznej dyskusji na równi z naukowcami.

Kilka słów o twórczości:

W „Samolubnym genie” Dawkins wyjaśnił nam wszystkim - biologom, humanistom i matematykom, uczonym, studentom i licealistom - na czym naprawdę polega proces ewolucji, jak działa dobór naturalny. Pokazał, że wszystkie, nawet najbardziej wyrafinowane sposoby zachowania się zwierząt, a tym bardziej ich struktury anatomiczne i funkcje fizjologiczne, najłatwiej jest przedstawić jako bezpośredni produkt doboru naturalnego na poziomie pojedynczych genów, to znaczy mechanizmu powodującego, iż najskuteczniej powielają się w populacji takie geny, których efekty po prostu najbardziej się przyczyniają do dalszego ich kopiowania. Na tym właśnie polega koncepcja samolubnych genów, bo w takim ujęciu ewolucji (i całej biologii) same organizmy stają się jedynie środkami, stosowanymi przez geny do osiągania ich własnych, często egoistycznych „celów”. (Ten cudzysłów jest tutaj oczywiście nieodzowny, bo geny nie stawiają sobie w rzeczywistości żadnych celów, a logika całego mechanizmu jest kompletnie bezduszna i automatyczna. Po prostu, jeśli geny

mają takie własności, jakie istotnie mają, to dobór naturalny musi działać dokładnie tak, jak to opisuje Dawkins - w taki sposób, jak gdyby jedynym celem ich istnienia było coraz skuteczniejsze powiększanie liczby kopii samych siebie w kolejnych populacjach.)

I już ta pierwsza książka Dawkinsa, a zwłaszcza przedstawiona w niej koncepcja samolubnych genów, zrobiła prawdziwą furorę. Była recenzowana zarówno w najpoważniejszych czasopismach naukowych świata, jak i w dodatkach literackich lub edukacyjnych do gazet codziennych. Cytowana była - i jest do dzisiaj - w subtelnych artykułach teoretycznych i w popularnych audycjach telewizyjnych. Pomimo swego niebywale, wręcz artystycznie wyrafinowanego języka błyskawicznie została przełożona na kilkanaście języków.

A przecież w gruncie rzeczy nie ma w „Samolubnym genie” nic specjalnie oryginalnego. Poza ostatnim rozdziałem, w którym Dawkins spróbował zanalizować rozwój kultury w tych samych kategoriach co ewolucyjne zachowania pszczoł czy jeleni - z czego się zresztą później słusznie wycofał - reszta książki to tylko prezentacja ostatecznych konsekwencji logicznych paradygmatu neodarwinowskiego, czyli zespołu przekonań teoretycznych o ewolucji sformułowanego w latach trzydziestych i czterdziestych naszego wieku przez J. B. S. Haldane'a, RONALDA A. FISHERA, Sewalla Wrighta, Theodosiusa Dobzhansky'ego, Juliana Huxleya, Ernsta Mayra i George'a G. Simpsona, a rozbudowanego w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych przede wszystkim przez Johna Maynarda Smitha, George'a C. Williama i Williama Hamiltona.

Ale na tym właśnie polega wyjątkowość Dawkinsa w świecie współczesnej nauki, że swojej błyskotliwej kariery i niekwestionowanej pozycji nie zawdzięcza żadnemu szczególnemu osiągnięciu naukowemu - żadnym przełomowym eksperymentom czy obserwacjom, ale też żadnym fundamentalnym rozwiązaniom teoretycznym - tylko swemu specyficznemu talentowi, którego nie sposób określić po prostu mianem popularyzatorskiego, dydaktycznego czy wręcz pisarskiego. Rzecz w tym, że Dawkins lepiej niż jakikolwiek inny biolog ewolucjonista dostrzega, o co naprawdę chodzi w skomplikowanych i wyrafinowanych koncepcjach biologicznych i w ich matematycznych modelach, przekłada to na język fascynujących obserwacji przyrodniczych i wyjaśnia na poziomie dostępnym dla każdego, kto pragnie zrozumieć świat ożywiony. To ten jego niezwykły talent zadecydował o sukcesie „Samolubnego genu”. To on również sprawił, że „Fenotyp poszerzony” - książka bardzo oryginalna, ale i trudna zarazem - także znalazł swych wiernych czytelników i admiratorów.

I ten sam talent rozstrzyga też o tym, że tak znakomicie czyta się Ślepego zegarmistrza, pierwszą książkę Dawkinsa, jaka ukazuje się w Polsce (bo, niestety, w latach siedemdziesiątych wydawcy - podobno ze względów politycznych! - nie chcieli się wydania „Samolubnego genu” podjąć). Z punktu widzenia biologii ta książka jest zresztą jeszcze lepsza, bo o wiele mniej jednostronna. Wizja ewolucji prezentowana przez Dawkinsa w Ślepych zegarmistrzu to wizja, którą można by określić mianem ortodoksji w ramach paradygmatu neodarwinowskiego, wizja, z którą zgodzi się każdy przyznający się do tego paradygmatu ewolucjonista. Jej szerokość i elastyczność, a w efekcie żywotność i adekwatność do faktów biologicznych, zaskakuje jednak wielu przeciwników tego paradygmatu. Pod piórem Dawkinsa okazuje się bowiem, że sporo z popularnych dziś anty-, a przynajmniej niedarwinowskich teorii biologicznych to albo oczywisty fałsz, albo nieznaczące tylko uzupełnienie wielkiego korpusu teorii neodarwinowskiej. Po przeczytaniu Ślepego zegarmistrza nie sposób chyba mieć wątpliwości, że teoria ewolucji - tak jak ją Dawkins rozumie i przedstawia, a zatem łącznie z koncepcją samolubnych genów - to w pełni satysfakcjonujące wyjaśnienie bogactwa i doskonałości formy i funkcji wszystkich organizmów. (Oczywiście, biologia współczesna stawia też mnóstwo innych ważnych pytań, ale poszukiwanie odpowiedzi na nie musi zatem odbywać się z uwzględnieniem ram narzucanych przez paradygmat neodarwinowski.) Główną tezę Ślepego zegarmistrza jest, że neodarwinowski paradygmat ewolucji wyjaśnia całą różnorodność i wszystkie własności istot żywych, toteż nie ma powodu do wiary w ich Stwórcę.

W ramach tego światopoglądu neodarwinowska wizja ewolucji to jedna z najlepiej uzasadnionych hipotez, jakie kiedykolwiek zaproponowano, by wyjaśnić zjawiska przyrodnicze. Udokumentowana jest równie przekonująco jak grawitacja. A książka Dawkinsa to jeden z najpiękniejszych

przykładów argumentacji na rzecz ewolucji.

Racjonalność jednakże to tylko jeden z możliwych sposobów myślenia o świecie. Równie dobrze można preferować, na przykład, poznanie mistyczne, pozaracjonalne. I nie ma żadnego oczywistego powodu, by uznać, że to właśnie poznanie racjonalne jest najlepsze. Co więcej, kryteriów racjonalności nie sposób wyznaczyć obiektywnie i raz na zawsze. To, co racjonalne tu i teraz, nie musiało być racjonalne dla starożytnych Greków ani nawet dla Darwina czy Haeckla; i vice versa. Ponieważ jednak kryteria racjonalności istnieją historycznie, to, co racjonalne dla mnie, jest także racjonalne dla Dawkinsa i Goulda oraz dla współczesnych nam kolegów naukowców (choć występują też, rzecz jasna, przypadki sporne).

Opowiedzenie się za racjonalnością, a więc i nauką, to wybór podyktowany wiarą. Ale kto już raz tego wyboru dokonał, kto zdecydował się na racjonalność myślenia o świecie, ten musi też zaakceptować tezę, że neodarwinowska koncepcja ewolucji naprawdę wyjaśnia oszałamiającą cudowność świata ożywionego, że zatem rzeczywiście nie ma tu się po co odwoływać do działań rozumnego Stwórcy.

Podsumowanie:

Richard Dawkins to postać wyjątkowa w świecie współczesnej nauki. Kiedy w roku 1976 ukazało się drukiem pierwsze wydanie „Samolubnego genu”, ozdobione zresztą cudownymi dziwolągami Desmonda Morrisa na okładce, młody Anglik z Uniwersytetu w Oksfordzie szturmem wdarł się na Olimp biologii ewolucyjnej. W gruncie rzeczy to właśnie ta błyskotliwie i dowcipnie napisana popularna książeczka Dawkinsa, a nie uczone i opasłe tomisko „Socjobiologia” (Sociobiology) Edwarda Wilsona, upowszechniła socjobiologiczny sposób rozumowania wśród biologów, a bardzo wielu spośród nich po prostu uświadomiła, że są socjobiologami.

Opracowała(nKozłowski) Jan hab. dr .forp Ewolucjonizm, notatek: podstawie a: Katarzyna Sowa - Lewandowska

Bibliografia pomocnicza:

www.wikipedia.org

Geny, memy i sens życia. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2008.

Paweł Bloch (2011) Urojony Bóg Richarda Dawkinsa

Richard Dawkins - "Genius of Darwin" cz. 1/3 - Polish Subtitles

<http://laboratoria.net/artukul/15510.html>

Informacje dnia: [Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025! Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn Świąteczna apteczka Radioaktywny pluton się nie ukryje](#) [Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14 Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025! Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn Świąteczna apteczka Radioaktywny pluton się nie ukryje](#) [Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14 Zdrowych i Pogodnych Świąt Bożego Narodzenia Zapraszamy na wyjątkową edycję Targów PCI Days 2025! Zawał już dawno przestał być chorobą mężczyzn Świąteczna apteczka Radioaktywny pluton się nie ukryje](#) [Złoty Medal Chemii przyznany po raz 14](#)

Partnerzy